

PROGRAMELE DE STAT DE SUSȚINERE A IMM-URILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA: 20 DE ANI DE DEZVOLTARE

*Elena ACULAI, dr., conf.cerc., IEFS
Natalia VINOGRADOVA, dr., IEFS
Lidia MAIER, cercet. șt., IEFS*

Recenzent: Galina SAVELIEVA, dr., conf.cerc., IEFS

Articolul prezintă o scurtă analiză a dezvoltării programelor de stat de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii, adoptate și realizate în Republica Moldova de la începutul anilor '90; identifică principalele tendințe, avantajele și restricțiile în utilizarea metodei de susținere prin programe a întreprinderilor mici și mijlocii în țară.

Cuvinte cheie: întreprinderi mici și mijlocii, susținere de stat a mediului de afaceri, programe de stat de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii.

Introducere.

Continuăm seria de articole, în care sunt analizate principalele etape și perspectivele dezvoltării sistemului de susținere de stat a întreprinderilor mici și mijlocii din Republica Moldova în decursul a 20 de ani.

În a.1992 a fost adoptată Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi și, efectiv, din acest an a început elaborarea politicii de stat pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii. Autorii articolelor deja de mai mulți ani sunt antrenați în cercetarea sectorului IMM, în argumentarea și elaborarea politicilor de dezvoltare a IMM-urilor, în activități practice de reglementare și susținere a acestui sector.

În numărul precedent al revistei a fost analizată dezvoltarea legislației, care reglementează sectorul IMM din Republica Moldova. În numărul următor este preconizată investigarea activității instituțiilor de susținere a mediului de afaceri. În continuare, prezentăm un material în care sunt examinate și analizate în detaliu particularitățile fiecărui program și sunt identificate tendințele generale de dezvoltare a metodei de susținere a IMM-urilor prin programe în Republica Moldova.

**Directorul Institutului de Economie,
Finanțe și Statistică,
dr.hab. Alexandru STRATAN**

Conținut de bază

Reglementarea de stat și susținerea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) la etapa actuală sunt realizate prin intermediul legilor și programelor de stat. Legile stabilesc reguli clare "de joc" pentru antreprenori, acestea sunt preconizate pentru o perioadă destul de lungă. *Programele de stat* vizează soluționarea problemelor, care sunt importante pentru dezvoltarea regională și a mediului de afaceri în decursul unei perioade limitate de timp. Programele sunt concepute pentru a oferi soluții la probleme specifice; ele sunt elaborate pentru termen scurt și mediu, și, de regulă, sunt orientate asupra unor grupe țintă ale mediului de afaceri.

GOVERNMENT PROGRAMS ON SUPPORT SMEs IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: ANALYSIS OF DEVELOPMENT FOR 20 YEARS

*Elena ACULAI, PhD, associate researcher, IEFS
Natalia VINOGRADOVA, PhD, IEFS
Lidia MAIER, research. scient., IEFS*

Reviewer: Galina SAVELIEVA, PhD, assoc. research., IEFS

The article presents a brief analysis of development of government programs for supporting small and medium-sized enterprises, adopted and implemented in the Republic of Moldova since the early 90's; the main trends, advantages and limitations in using the program method to support small and medium-sized enterprises in the country are identified.

Key words: small and medium-sized enterprises, government support to business environment, government programs to support small and medium-sized enterprises.

Introduction

We continue the series of publications, which analyze the main stages and perspectives of the system of governmental support for small and medium-sized enterprises in the Republic of Moldova for the period of 20 years.

The Law on entrepreneurship and enterprises was adopted in 1992; actually that year has started elaboration of the governmental policy for small and medium-sized enterprises' development. For many years, the authors of publications have been engaged in research of the SME sector, justification and elaboration of SME development policies, practical activities on regulation and support of this sector.

In the previous issue of the journal, the development of legislation on the SME sector in Moldova has been analyzed. In the next issue it is planned to investigate the activities of business support institutions. The material presented below includes the analysis of peculiarities of each program, and general trends of development of the program method for SMEs' supporting in the Republic of Moldova are identified as well.

**Director of the Institute of Economy,
Finance and Statistics,
PhD Alexandru STRATAN**

The basic content

Government regulation and support to small and medium-sized enterprises (SMEs) at the present stage are implemented through the laws and government programs. The laws establish clear "rules of the game" for entrepreneurs; they are designed for quite a long-term period. *Government programs* are aimed at solving problems that are important for regional and business development for a limited period of time. Programs are designed to provide solutions to specific problems; they are designed for a short and medium term, and tend to focus on a specific target group of businesses.

Programele de susținere a IMM-urilor sunt utilizate pe scară largă în multe țări ale lumii – atât în țările economic dezvoltate, cât și în cele în curs de dezvoltare. Unele programe sunt menite să susțină întreprinderile cu potențial de dezvoltare rapidă (care penetrează piețele externe, creează locuri de muncă, dezvoltă noi tehnologii, etc.), altele sunt concentrate asupra întreprinderilor/ antreprenorilor, care se află în situații dificile (în special, care activează în regiuni de criză sau care se raportează la grupurile vulnerabile social). În țările economic dezvoltate, concomitent, se realizează zeci de programe similare. În statele UE, susținerea IMM-urilor se realizează prin intermediul programelor operaționale ale UE, dar, concomitent, în unele state, sunt elaborate și implementate programe proprii.

În Republica Moldova utilizarea programelor de stat reprezintă principala metodă de susținere a IMM-urilor. Acest articol oferă o scurtă trecere în revistă a tuturor programelor de stat de susținere a sectorului IMM, adoptate și implementate în Republica Moldova începând cu anii '90; accentul este pus pe cele mai semnificative schimbări în utilizarea metodei de susținere prin programe a IMM-urilor în țara noastră. Evaluarea realizării Programelor în dezvoltarea lor istorică a permis de a identifica punctele slabe ale sistemului de susținere a IMM-urilor în Republica Moldova, care pot avea importanță nu doar teoretică, ci și practică.

Moldova a acumulat aproape 20 de ani de experiență în elaborarea, adoptarea și realizarea programelor de stat de susținere a IMM-urilor. Până în a.2006 programele erau orientate exclusiv asupra micului business (MB), deoarece în legislația țării lipsea noțiunea de întreprindere „mijlocie”. În rezultatul adoptării Legii privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii (a.2006) susținerea de stat, prevăzută în programe, era deja destinată unui cerc mai larg de întreprinderi, care includeau nu doar întreprinderile mici, dar și cele mijlocii.

Începând cu a.1994, când a fost adoptat primul program de stat, orientat asupra MB, practic întreaga perioadă (cu excepția a.1998 și a.2001) în țară, la nivel național au fost realizate programe de stat de susținere a IMM-urilor. În unele raioane și municipii periodic, de asemenea, se elaborau programe regionale. Însă, în majoritatea programelor regionale, în general, sunt reproduse, sau în cel mai bun caz, sunt concretizate măsurile, prevăzute în programele de nivel național. În continuare sunt expuse cele mai importante principii cu „valoare adăugată”, caracteristice programelor de stat de susținere a IMM-urilor, realizate în țară la nivel național.

Pentru prima oară metoda de susținere a IMM-urilor prin programe în Republica Moldova a fost reflectată în Programul de stat de susținere a antreprenoriatului și micului business în Republica Moldova pentru anii 1994-1997. [3]. Necesitatea elaborării și conceptul acestui document au fost examinate încă în a.1992. Proiectul inițial al Programului a fost elaborat în cadrul Centrului de Studiere a Problemelor Pieței al AȘM, în a.1993, la comanda Ministerului Economiei cu contribuția autorilor. Adoptarea Programului (1994-1997) a avut o mare importanță. În primul rând, acesta a fost adoptat în perioada, în care cadrul legislativ privitor la dezvoltarea mediului de afaceri abia începea să se creeze: la scurt timp după aprobarea Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, efectiv concomitent cu Legea cu privire la susținerea și protecția micului business.

Programs to support SMEs are widely used in many states - both developed and developing countries. Some programs are aimed at supporting enterprises with a potential for rapid development (advancing to foreign markets, creating jobs, developing new technologies, etc.); others are focused on enterprises / entrepreneurs who are in a difficult situation (in particular those, who work in crisis regions or are related to socially unprotected groups). In economically developed countries, dozens of similar programs are implemented simultaneously. In the EU countries, support for SMEs is made through the EU operational programs, and meanwhile in certain countries, their own programs are developed and implemented.

In the Republic of Moldova, the use of government programs represents the main method to support SMEs. This article provides a brief review of all government programs adopted and implemented in the Republic of Moldova since the early 90s to support the SMEs sector; emphasis is placed on the most significant changes in the use of program method to support SMEs in the country. Assessment of programs' realization in the historical development has revealed weaknesses in the system to support SMEs in Moldova, which may have not only theoretical but also a practical significance.

Moldova has accumulated nearly 20 years of experience in the adoption and implementation of government programs to support SMEs. Until 2006, the programs have been focused exclusively on small businesses (SB), as in the laws of the country there was no concept of a "medium-sized" enterprise. Following the adoption of Law on support the SMEs sector (2006), government support provided by programs is already designed for a wide range of businesses, which includes not only small but also medium-sized businesses.

Since 1994, when the first state program targeted to SB was adopted, almost the entire period (except for 1998 and 2001) government programs to support SMEs were carried out in the country at the national level. In some regions and municipalities, regional programs have been also being developed occasionally. However, in most regional programs, in general, measures stipulated in programs at the national level are reproduced, or at best are specified. Below, the most important propositions and "added value" that were characteristic for the government programs to SMEs support implemented in the country at the national level are presented.

For the first time, the program method for supporting SMEs in the Republic of Moldova is reflected in the State program to support entrepreneurship and small business in the Republic of Moldova for 1994-1997. [3]. The need for creating and the concept of the document were discussed early in 1992. The original draft program was prepared by the Center for Market Problems' Research under the Academy of Sciences of Moldova in 1993, on the request of the Ministry of Economy with the participation of the authors. Adoption of the Program (1994-1997) was of great importance. First, it was adopted at a time when the legal framework for business development only just began to emerge, shortly after the adoption of the Law on

Aprobarea setului de documente în mare parte reflecta atenția Guvernului față de dezvoltarea activității antreprenoriale, înțelegerea importanței acestora pentru economia națională și soluționarea problemelor sociale. În al doilea rând, structura și conținutul Programului erau în deplină conformitate cu Legea cu privire la susținerea și protecția micului business, adoptată câteva luni mai devreme. Programul dezvolta, aprofunda și concretiza dispozițiile legislației, ceea ce permitea de a începe operativ implementarea normelor legii respective.

În Program (1994-1997) au fost reflectate următoarele dispoziții ale politicii de stat de dezvoltare a mediului de afaceri:

1. Au fost determinate condițiile de bază ale politicii: principiile principale de susținere și prioritățile Guvernului. Printre priorități au fost enunțate, în special, întreprinderile mici, aflate la etapa de constituire, precum și întreprinderile, create și care își desfășurau activitatea în localitățile rurale. În calitate de direcție specială de susținere a fost prevăzută activitatea economică externă și atragerea capitalului străin. Toate aceste priorități rămân a fi relevante până în prezent.

2. A fost stabilit cercul de probleme, care necesitau asistență juridică, ca de exemplu: limitarea activității monopoliste; reglementarea noilor genuri de activitate – leasingul și concesiunile; implicarea reprezentanților patronatului în elaborarea actelor normative, etc.

3. A fost expus mecanismul de susținere a mediului de afaceri prin utilizarea metodelor economice (impozitarea, creditarea, lanțul de aprovizionare pentru necesitățile statului, amotrizarea accelerată) și organizatorice (dezvoltarea instituțiilor de piață, asistență informațională, susținere în domeniul resurselor umane).

În procesul realizării Programului a fost adoptată Legea cu privire la concesiuni, pregătite proiectul Legii cu privire la leasing, proiectele hotărârilor de Guvern cu privire la asociațiile întreprinderilor mici, o serie de acte normativ-juridice. A fost creat Fondul pentru susținerea antreprenoriatului și dezvoltarea micului business, menit pentru a facilita accesul întreprinderilor mici la resursele financiare; elaborat setul de documente, care reglementau activitatea Fondului. Au fost pregătite și editate materiale metodice în susținerea antreprenorilor.

Însă, o mare parte din toate măsurile nu a fost realizată, în primul rând, din cauza lipsei mecanismului de implementare a lor (ca în cazul amortizării accelerate), precum și în legătură cu insuficiența mijloacelor financiare. Unele direcții și măsuri nu au fost realizate nici până în prezent (spre exemplu, care se referă la implicarea IMM-urilor în lanțul de aprovizionare pentru necesitățile statului).

O parte din dispozițiile Programului au purtat un caracter prea general, începând cu formularea scopurilor lui: crearea condițiilor juridice, economice și organizatorice pentru dezvoltarea antreprenoriatului și elaborarea mecanismului de susținere a lui din parte statului. Corespunzător, multe măsuri nu au putut influența *nemijlocit* asupra activității întreprinderilor.

Însă, unele măsuri, prevăzute în Program, reprezentau interes practic pentru mediul de afaceri: facilități la impozitare în formă de credite fiscale și credite cu facilitati de la Fondul pentru susținerea antreprenoriatului și dezvoltarea micului

entrepreneurship and enterprises, almost simultaneously with the adoption of the Law on support and protection of small business. Approval of the package of documents in many ways reflects the Government's attention to the development of entrepreneurial activity, the understanding of its importance for the national economy and solving the social problems. Secondly, the structure and content of the program were in full compliance with the adopted several months before Law on support and protection of small business. The program has developed, deepened and clarified provisions of the legislation that made possible to promptly start the implementation of the norms of the law.

The following provisions of the state policy for business environment's development have been included in the Program (1994-1997):

1. The basic policy conditions were determined: core principles for support and priorities of the Government. Among the priorities there were noted particularly small start-ups and also enterprises, which were created and operated in the rural areas. The foreign economic activity and attraction of foreign capital represented special directions of support. All of these priorities remain relevant today as well.

2. A set of issues that need legal support has been established, such as: restriction of monopolistic activity, regulation of new activities for the country - leasing and concessions, the involvement of patronage representatives in the development of regulations, etc.

3. A mechanism to business environment's support through the economic tools (taxes, loans, supply of goods for state needs, accelerated depreciation) and organizational ones (development of market institutions, information management, and staff support) has been presented.

During the program's realization, the Law on concessions has been adopted; the Draft law on leasing, drafts of government decisions regarding small business associations and other legal documents have been prepared. The Fund of entrepreneurship's support and small business development, designed to facilitate access of small enterprises to financial resources has been established; a package of documents aimed at regulating the activities of the Fund has been developed. Resource materials to help entrepreneurs have been prepared and published.

However, a significant part of the measures were not implemented, primarily because of the lack of a mechanism of their implementation (as in the case of accelerated depreciation), and also due to the lack of funds. Some trends and measures are not implemented so far (for example, related to the involvement of SMEs in the supply chain for public use).

A part of the Program provisions was too general, beginning with the formulation of its objectives: the creation of legal, economic and organizational conditions for development of entrepreneurship and elaboration of the mechanism of its state support. Accordingly, many measures could not have a *direct* impact on enterprises' activity.

business.

După finalizarea termenului de acțiune a primului Program, în a.1998 a fost elaborat Programul de stat de susținere a micului business pentru anii 1999-2000 [4]. Particularitățile caracteristice, care se deosebeau de cele ale Programului anterior, au fost următoarele:

- Noul Program (1999-2000) era orientat asupra unui grup mai restrâns de beneficiari – MB, și nu asupra antreprenoriatului în general. Acest lucru a însemnat recunoașterea de către Guvern a necesității de susținere specială a întreprinderilor mici;

- Scopul Programului a fost formulat mai detaliat și mai concret. Acesta includea nu doar crearea condițiilor pentru dezvoltarea MB, ci și sporirea competitivității bunurilor, creșterea numărului de întreprinderi, crearea locurilor de muncă, etc.;

- În conținutul documentului au fost deja prevăzute mecanismul de realizare a Programului și monitorizarea executării acestuia. În afară de aceasta, în Program, în linii generale, au fost indicate sursele de finanțare – alocările din bugetul de stat, mijloacele Fondului pentru susținerea antreprenoriatului și dezvoltarea micului business, asistența tehnică străină, obținută de către Guvern pentru susținerea MB;

- Mai clar, cu indicarea tuturor cerințelor și restricțiilor, a fost formulată posibilitatea de a obține facilitatea fiscală pentru MB: scutirea de la impozitul pe venit în formă de credit fiscal. Însă, utilizarea acestei facilități necesita respectarea de către întreprindere a unui număr mare de condiții, iar sancțiunile pentru neexecutarea lor erau atât de semnificative, încât în condițiile unui mediu nefavorabil și instabil creditul fiscal s-a dovedit a fi o facilitate slab utilizată de către antreprenori;

- A fost prevăzută crearea instituției, în sarcina căreia urma să fie puse funcțiile de realizare a politicii de stat. Această instituție – ODIMM – a fost creată mulți ani mai târziu, doar în a.2007.

- A fost abordată problema de creare a infrastructurii, orientate asupra afacerilor inovatoare: crearea incubatoarelor de afaceri și a parcurilor industriale, tehnologice și inovatoare. Aceste măsuri nu au fost realizate în termenul stabilit.

Al treilea Program – Programul de stat de susținere a micului business pentru anii 2002-2005 [5]. – se caracteriza prin următoarele „valori adăugate”:

- La argumentarea Programului, a principalelor lui sarcini și măsuri, au fost indicați factorii, care împiedică dezvoltarea mediului de afaceri. Printre aceștia, o atenție deosebită a fost acordată barierelor administrative - povara fiscală excesivă, sistemul greoi de raportare, intervenția excesivă a Guvernului în activitățile agenților economici. Identificarea acestor factori și recunoașterea importanței lor a contribuit la inițierea reformei regulatorii;

- A fost expusă o listă largă de sarcini, care trebuiau realizate prin intermediul Programului. Sarcini diverse - de la crearea unui mediu favorabil general pentru MB, până la asigurarea pe deplin a întreprinderilor micro și mici cu servicii moderne de informare prin intermediul incubatoarelor de afaceri, parcurilor industriale, tehnologice și inovatoare. Unele dintre sarcini reflectau mai curând situația dorită decât

However, some of the activities envisaged in the Program were of a practical interest to the business: tax benefits in the form of tax credits and soft loans from the Fund of entrepreneurship's support and small business development.

In 1998, after the expiration of the first program, the State program for small business support for 1999-2000 has been designed. [4]. The core features that distinguished it from the previous program were the following:

- The new program (1999-2000) was focused on a narrow group of beneficiaries - SB, not business in general. This meant the recognition of the need for special support for small businesses by the Government;

- The purpose of the program was formulated more detailed and specific. It included not only the creation of conditions for the development of SB, but also the improvement of the competitiveness of products, increase of the number of enterprises, jobs creation and others;

- The content of the document has already provided the mechanism of the Program's implementation and monitoring of its realization. In addition, the program in general presented the sources of its funding - allocations from the state budget, means from the Fund of entrepreneurship's support and small business development, foreign technical assistance received by the Government to support the SB;

- More clearly, with all the requirements and limitations, there was stated the possibility of obtaining tax benefits for SB: exemption from income tax in the form of tax credits. However, the use of the specified benefit required of the enterprise to comply with such a large number of conditions, and sanctions for their infraction were so significant that, tax credit was a privilege, weak demanded by entrepreneurs in an unfavorable and unstable environment;

- The establishment of an institute, which ought to entrust the function of state policy realization, was provided. The mentioned institution - ODIMM - was created many years later, only in 2007.

- The issue of formation of infrastructure focused on innovative business was touched upon: the creation of business incubators and industrial, technological and innovation parks. These measures have not been implemented within the planned period.

The third policy document - State Program for small businesses support for 2002-2005 [5] – was characterized by the following "added value":

- In the justification of the Program, its main tasks and activities, factors, impeding the business development were identified. Among them, special attention was paid to administrative barriers - an excessive tax burden, a burden reporting system, excessive government intervention in the activities of economic units. Identification of these factors and the recognition of their importance contributed to the start of the regulatory reform;

- A long list of tasks that were intended to be implemented by the program was set out. The tasks were diverse - from creating an overall enabling environment for the SB, to fully ensure small and micro enterprises with

cea reală și, prin urmare, nu puteau fi realizabile.

– Au fost abordate probleme referitoare la armonizarea sistemului național de susținere a IMM-urilor cu cele străine, utilizate în UE și CSI, în special, în materie de legislație.

– Mai detaliat, decât înainte, a fost argumentată asigurarea financiară a realizării Programului. În special, s-a stabilit, că suma subvențiilor anuale, alocate pentru susținerea MB trebuie să fie inclusă în cheltuielile bugetului de stat ca articol separat;

– În Program pentru prima oară au fost indicate principalele rezultate, scontate în economia națională de la realizarea Programului: reducerea șomajului, extinderea bazei impozabile a bugetului, creșterea ponderii IMM-urilor în crearea PIB-ului, etc. Însă rezultatele enumerate nu erau evaluate nici cantitativ, nici calitativ, de aceea nu exista nici posibilitatea de a monitoriza modul de realizare a lor.

Următorul document, orientat asupra susținerii sectorului analizat – este Strategia de susținere a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2006-2008 [6]. Cu toate că documentul se numește Strategie, însă după conținutul lui acesta pe deplin corespundea tuturor programelor de susținere a IMM-urilor adoptate anterior. Aprobarea acestui document în calitate de Strategie a fost condiționată de pregătirea în această perioadă a proiectului de hotărâre a Guvernului (mai târziu – hotărârea nr.33 din 11.01.2007), în care era reglementat conținutul principalelor documente de politici, inclusiv a strategiilor și programelor. În conformitate cu această hotărâre, conținutul acestui document nu permitea de a-l raporta la programe. Documentul analizat se deosebea pozitiv de programele anterioare prin următoarele:

– Argumentarea Strategiei includea nu doar analiza barierelor în dezvoltarea IMM-urilor, ci și totalurile succinte ale realizării programului anterior;

– După introducerea în legislație, în a.2006, a noțiunii de „întreprindere mijlocie” susținerea era deja preconizată pentru un cerc mai larg de beneficiari – sectorul întreprinderilor mici și mijlocii;

– Destul de clar au fost formulate și structurate cele 5 direcții strategice ale activității Guvernului. Direcțiile alese de susținere erau în corespundere cu principalele probleme ale mediului de afaceri și includeau creșterea competitivității, facilitarea accesului la finanțe, dezvoltarea culturii antreprenoriale, intensificarea dialogului dintre Guvern și sectorul privat etc.;

– Mecanismele și măsurile, prevăzute în document, s-au axat mai mult pe abordările europene moderne; a fost prevăzută cooperarea cu instituțiile internaționale europene. În special, s-a ținut cont de Carta europeană pentru întreprinderile mici, la care Moldova a aderat în a.2004, s-a prevăzut promovarea și participarea întreprinderilor autohtone la rețelele europene de baze de date, precum și în cadrul Programelor Cadru Europene privitoare la cercetare și dezvoltarea tehnologică.

Următorul Program, în vigoare până în ultimul timp – Programul de stat de susținere a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2009-2011 [7] poate fi caracterizat prin următoarele:

– A cuprins o analiză mai detaliată a situației în sectorul IMM, precum și performanțele și problemele, legate de implementarea programului anterior;

modern information services through business incubators, industrial, investment and technology parks. Some of the problems reflected the desired, rather than the actual situation, and therefore could hardly be realized.

– The issues of harmonization of national support system for SMEs with the foreign ones used in the EU and the CIS, especially in terms of legislation were reflected.

– More detailed than before, financial support of the Program realization was justified. In particular, it was found that the amount of annual subsidies allocated to support the SB should be determined by the cost of the state budget as a separate line;

– The Program, for the first time presented the main results expected in the national economy due to the fulfillment of the Program: reducing unemployment, expanding the tax base budget, increase of the share of SMEs in GDP, etc. However, the results were not marked by any quantitative or qualitative assessment, so it was not possible to monitor their achievement.

The next policy document aimed at supporting of the analyzed sector is the Strategy of support and development of small and medium-sized enterprises in 2006-2008 [6]. Although the document was called a Strategy, but its content was fully consistent with all previously adopted programs to support SMEs. Approval of this document as the Strategy was due to the preparation during the same period of the draft ordinance of the Government (later - Ordinance no.33 from 11.01.2007), which regulated the content of the major policy documents, including strategies and programs. In accordance with the ordinance, the content of the document could not attribute it to the programs. The analyzed document positively differed from previous programs as follows:

– Reasoning of the Strategy included not only the analysis of barriers to SMEs' development, but also the summary of accomplishment of the previous program;

– After the introduction of the concept of "medium-sized enterprise" in the legislation in 2006, the support has meant a wider range of beneficiaries - the sector of small and medium-sized enterprises;

– Five strategic directions of the Government were clearly formulated and structured. The selected areas of support were in accordance with the main problems of business and included the increase of competitiveness, improving access to finance, development of an entrepreneurial culture, the intensification of dialogue between the government and the private sector, etc.;

– The mechanisms and measures reflected in the document were focused more specifically on modern European approaches; it provided the cooperation with international European institutions. In particular, it was taken into account the provisions of the European Charter for Small Enterprises, to which Moldova joined in 2004, there was reflected the promotion and participation of our businesses in European networks and databases, as well as in the European Framework Programs for Research and

– Prioritățile-cheie demonstrează continuitatea programului precedent (strategie). Pentru realizarea lor au fost utilizate instrumente moderne și direcții de susținere, care s-au dovedit a fi eficiente în țările economic dezvoltate, cum ar fi incubatoarele tehnologice, clusterelor, cooperarea transfrontalieră a IMM-urilor, asocierea întreprinderilor pentru a proteja interesele comune, etc;

– Principala parte a Programului o constituie Planul de acțiuni de realizare a lui, în care pentru fiecare direcție și măsură sunt clar indicate nu doar termenul de realizare și executorii responsabili, ci și valoarea lor și sursele de finanțare, rezultatele scontate și indicatorii pentru realizarea scopurilor.

De rând cu programele, orientate asupra întregului sector al IMM-urilor, în Moldova se realizează programe speciale, orientate asupra unor segmente mai înguste de antreprenori:

– Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor (PNAET), elaborat în a.2008. Programul este destinat pentru susținerea integrării tinerilor în viața social-economică a țării, în special, pentru stimularea abilităților antreprenoriale a persoanelor tinere. Programul este conceput pentru perioada de până în a.2013 și cuprinde 3 componente de implementare: instruire și consultanță antreprenorială; finanțarea proiectelor investiționale rurale; monitorizarea post-finanțare.

– Programul de atragere a remitențelor în economie (PARE 1+1), elaborat la finele a.2010, preconizat pentru perioada de până la finele a.2012. Programul este destinat pentru atragerea remitențelor în economie și dezvoltarea localităților rurale: statul acordă un grant pentru dezvoltarea afacerii, suma căruia corespunde contribuției lucrătorului emigrant, dar care nu depășește suma de 200 de mii de lei. De asemenea potențialilor antreprenori li se acordă consultanță gratuită la inițierea afacerii și post-creare a afacerilor, inclusiv elaborarea business planurilor etc.

Evaluarea tuturor programelor de susținere a IMM-urilor, elaborate, adoptate și realizate la nivel național de la începutul anilor '90 și până la finele a.2011, permite de a face unele concluzii privitoare la îmbunătățirea utilizării metodei de susținere prin programe în Moldova. La *caracteristicile pozitive* a tuturor programelor de susținere a MB/IMM-urilor, adoptate în țară, se referă următoarele:

– În Moldova programele de susținere a IMM-urilor sunt aplicate în decursul întregii perioade a reformelor economice, începând cu a.1994. Acest fapt este demonstrativ, deoarece în Europa modernă metoda de susținere prin programe este principala metodă de susținere a sectorului IMM.

– Conținutul principal al programelor, în care sunt stabilite condițiile de bază de susținere a mediului de afaceri, întotdeauna este suplimentat de un plan de acțiuni sau măsuri practice de realizare a programului, cu indicarea termenelor de realizare a acestora și a instituțiilor responsabile.

Analiza schimbărilor în conținutul programelor de susținere a IMM-urilor a permis de a releva următoarele tendințe majore în utilizarea metodei de susținere a IMM-urilor prin programe.

1) Primele programe de susținere a IMM-urilor în mare

Technological Development.

The next program, which operated until recently - The Government program of support the development of small and medium-sized enterprises in 2009-2011 [7] can be characterized by the following features:

– There was presented a more detailed analysis of the situation in the SME sector, as well as the achievements and problems associated with the implementation of the previous program;

– The key priorities demonstrate the continuity with the previous program (strategy). To achieve them, there are used modern tools and support directions that have proven to be effective in the more economically developed countries, such as technology incubators, clusters, cross-border cooperation of SMEs, association of enterprises to protect their common interests, etc.;

– The main part of the program is represented by the Action Plan for its implementation, which in each direction and event clearly indicate not only the timing of implementation and responsible persons, but also the cost and funding sources, expected results and indicators of achievement.

In addition to programs oriented to the entire SME sector, targeted programs focused on a fairly narrow segment of entrepreneurs in Moldova are implemented:

– National Youth Economic Empowerment Program (PNAET) developed in 2008. The program aims to support the integration of youth in social and economic life of the country, in particular, to stimulate entrepreneurial skills of young people. The program will last until 2013 and consists of 3 parts: training and advice on business issues, finance of rural investment projects; post-finance monitoring.

– The Program of attracting remittances in economy (PARE 1+1) developed at the end of 2010, for the period till the end of 2012. The program is designed to attract investment and remittances in rural development: the state provides a grant for business development, the amount of which corresponds to the contribution of a migrant, but not more than 200 thousand lei. Also, the potential entrepreneurs are provided with additional advice on entrepreneurship.

The evaluation of SME support programs, developed, adopted and implemented at the national level since the early 90s until the end of 2011, suggests an improvement of the program method in Moldova. The *positive features* of all government programs SB / SMEs' support in the country include:

– In Moldova, programs to support SMEs are used throughout the period of economic reforms since 1994. This is significant because in the modern Europe the program method is the primary one to support the SME sector.

– The main content of the programs, which sets out the basic terms of business support, is always complemented by an action plan and practical measures to implement the program with a specified timetable for their implementation and responsible institutions.

măsură cuprindeau scopurile, obiectivele și, corespunzător, măsurile, care nu erau direct orientate asupra activității întreprinderilor. Ele erau axate pe dezvoltarea cadrului legislativ, crearea de instituții, elaborarea propunerilor pentru perfecționarea politicii, etc. Spre exemplu, Programul 1994-1997 prevedea elaborarea a 4 proiecte de legi, o serie de hotărâri ale Guvernului și a programului național de atragere a investițiilor străine, precum și crearea departamentelor pentru dezvoltarea antreprenoriatului și a infrastructurii de piață în componența organelor de administrație locală, deschiderea reprezentanțelor comerciale și economice în țară, etc. Elaborarea și realizarea acestor măsuri este o funcție indispensabilă a organelor de administrare; acestea este rațional de a fi incluse în programul de activitate al Guvernului sau în planurile de activitate / de acțiuni ale ministerelor. Aceste măsuri au fost absolut predominante în primele programe, și, de asemenea, sunt prezente și în documentele de astăzi, deși într-o măsură mai mică. Lipsa măsurilor concrete, chiar și în anii '90 era percepută de către antreprenori negativ. Spre exemplu, potrivit studiului internațional, realizat cu participarea autorilor în a.1996-1998, (Proiectul Tacis „Identificarea necesităților de susținere a micului business în Ucraina, Belarus și Moldova pentru elaborarea unei politici de susținere la nivel regional și național”/ (coordinator de proiect D.Smallbone), nici unul din cei 100 de respondenți nu au apreciat măsurile, prevăzute în cadrul Programului de stat ca fiind "foarte utile"; 72% le-au găsit a fi "inutile"[1]. Măsurile enumerate mai sus nu corespund așteptărilor antreprenorilor și sunt evaluate critic, în cazul în care aceștia din urmă nu pot să le sesizeze la nivelul afacerii lor.

2) Programele de stat de susținere a MB, adoptate în Republica Moldova, se deosebesc printr-un număr semnificativ de scopuri și obiective. Susținerea multiaspectuală în cadrul unui singur document nu este întotdeauna ușor de realizat, mai ales în cazul în care scopurile și obiectivele propuse sunt orientate în diferite direcții. Referitor la programele pentru IMM-uri o parte din scopuri sunt orientate asupra creșterii economice (creșterea competitivității, atragerea investițiilor, exportul bunurilor etc.), altele – asupra soluționării problemelor sociale (reducerea sărăciei, a șomajului etc.). Realizarea ambelor scopuri menționate în cadrul unui singur program este nerealistă, deoarece susținerea întreprinderilor eficiente, competitive în perioada curentă reprezintă o reducere a fondurilor, alocate pentru programele sociale, și vice-versa. Mai raționale (din punct de vedere al realizării și monitorizării), sunt programele, care permit de a realiza un scop destul de îngust.

3) Majoritatea programelor realizate în Republica Moldova sunt orientate asupra susținerii tuturor grupelor de IMM-uri. Acest fapt era de înțeles în anii '90, când la etapa de constituire a economiei de piață se punea sarcina de a stimula creșterea întregului sector al MB – fără evidențierea grupelor țintă. În prezent o astfel de abordare nu poate fi realistă, deoarece diferite grupe de întreprinderi și antreprenori necesită metode speciale de reglementare și susținere de stat. Identificarea grupelor, pe care Guvernul intenționează să le susțină, trebuie să fie bazate pe rezultatele cercetărilor. Spre exemplu, autorii acestui articol în anii 1998-2000 în cadrul studiului internațional (proiectul INTAS " *Employment, SMEs and the Labour Market in Russia and Moldova* " / Forța de muncă, întreprinderile mici și mijlocii și piața muncii în Rusia și

Analysis of changes in the content of SME support programs revealed the following major trends in the use of the program method.

1) The first programs to support SMEs largely contained goals, objectives, and, accordingly, the measures that were not directly focused on the activities of enterprises. They were focused on the development of legal framework, the establishment of institutions, development of proposals for policy improvement, etc. For example, the Program 1994-1997 included the development of 4 draft laws, a number of ordinances of the Government and a national program to attract foreign investment and the creation of departments of entrepreneurship and market infrastructure in the local government, the opening of trade and economic missions in the country, etc. Development and implementation of such measures is an integral function of the government, they should be included in the program of the Government or the plans of the ministries. These measures were absolutely dominating the first programs, and they are also present in today's papers, although to a lesser extent. The lack of specific measures, even in the 90s was perceived negatively by the entrepreneurs. For example, according to an international survey conducted with the participation of the authors in 1996-1998. (Project TACIS "Identifying the Support Needs of Small Enterprises in Ukraine, Belarus and Moldova to Develop an Agenda for Policy at the National and Regional Levels", the project's coordinator Prof. D.Smallbone) none of 100 respondents did not appreciate the business activities under the State program as "very useful" and 72% found them to be "useless" [1]. The above listed measures are not in line with expectations of entrepreneurs and are critically evaluated, if the latter can not perceive them at the level of their business.

2) State programs to support SB in Moldova differ by a significant number of goals and objectives. Multi-purpose support in a single document is not always easily achievable, especially if the goals and objectives are differently directed. With regard to the SMEs programs, a part of objectives are focused on the economic growth (increase of competitiveness, investment, exports, etc.), others - to address social issues (poverty, reducing unemployment, etc.). Achieving both mentioned goals in the same program is unrealistic, since the support of efficient, competitive enterprises in the current period represents a reduction of funds allocated for social programs, and vice versa. A more rational (in terms of implementation and monitoring) are programs that allow to implement a fairly narrow purpose.

3) Most of the programs implemented in Moldova are to support all groups of SMEs. This was understandable in the 90s, when at the stage of a market economy's formation, the task of stimulating the growth of the SB sector - with no selection of target groups - was set. Today, such an approach is hardly justified, since different groups of enterprises and entrepreneurs need special methods of regulation and government support. Identifying groups of businesses that the Government intends to support must be based on research findings. For example, the authors of this paper in 1998-2000 within an

Moldova (coordinator de proiect F.Welter) au identificat, care grupe ale MB aduc o contribuție mai semnificativă la crearea locurilor de muncă. Rezultatele chestionării antreprenorilor au arătat, că contribuția cea mai mare la creșterea ocupării o are grupul de întreprinderi „tinere”, cu termenul de activitate mai mic de 2,5 ani [8]. După câțiva ani, în anii 2006-2007 chestionarea antreprenorilor, efectuată în cadrul IEFS de asemenea a demonstrat, că ritmuri mai înalte de creștere a numărului de salariați sunt preconizate în cadrul întreprinderilor recent lansate, cu termenul de activitate de până la 2 ani [2]. Potențialul unor grupe de întreprinderi este rațional de a fi luat în considerare la elaborarea măsurilor din cadrul politicilor. În dependență de scopurile Guvernului în diferite perioade este rațional de a susține, spre exemplu, astfel de grupe de întreprinderi precum cele de producere, sau inovaționale, sau cele familiale, sau cele implicate în cooperarea transfrontalieră. Este posibilă susținerea nu doar a unor grupe de întreprinderi, ci și a unor antreprenori (în special, a persoanelor tinere, a șomerilor, femeilor, alte categorii). La creșterea posibilităților financiare statul poate extinde lista grupelor țintă de IMM-uri prin adoptarea noilor programe.

4) Măsurile, prevăzute în primele programe, nu au fost profund și multiaspectual argumentate științific. Astfel, pentru prima oară indicatorii de dezvoltare a MB au apărut în Programul 2002-2005. Într-o anumită măsură acest fapt poate fi explicat prin insuficiența datelor statistice; la elaborarea primului program (1994-1997) poate fi menționată lipsa indicatorilor statistici, care să ia în considerare noile criterii de raportare a întreprinderilor la MB, stabilite doar în a.1994. În procesul de elaborare a fiecărui program nu a fost efectuată analiza detaliată referitoare la realizarea celui precedent. În plus, în anii '90 în țară se efectuau puține cercetări a activității IMM-urilor, care ar fi putut servi drept argumentare suficientă pentru direcțiile și măsurile preconizate de susținere. Argumentarea insuficientă a condus la aceea, că practic în toate programele era prezentă o oarecare „înaintare în timp”, când scopurile și direcțiile scontate de dezvoltare a mediului de afaceri erau permise ca realitate; corespunzător, încă la elaborarea programului era clar, că ele nu pot fi realizate. Argumentarea insuficientă a documentelor de politici și imposibilitatea de realizare a măsurilor prevăzute nu apropie, ci împiedică orientarea europeană a țării.

5) În anii '90 nu era clar reglementată procedura de elaborare, adoptare și realizare a programelor și strategiilor, de aceea la pregătirea programelor lipsea coordonarea necesară dintre organizații, erau depășite termenele de elaborare a programelor, nu se efectua monitorizarea la timp a acestora. Toate procedurile, legate de utilizarea metodei de susținere prin programe, inițial au introdus multe momente subiective și erau determinate, în primul rând, de calitățile personale ale persoanelor care le executau. Doar în a.2007 au fost reglementate principalele proceduri de elaborare, adoptare și realizare a programelor, ca fiind unul din documentele de politici.

6) Realizarea eficientă a programelor de susținere a IMM-urilor în Moldova este împiedicată de asigurarea financiară insuficientă. Deși proiectele de documente ale primelor programe erau coordonate cu Ministerul de Finanțe, în legea bugetului se planificau sume mult mai mici pentru realizarea

international research (INTAS Project "The Contribution of Small Businesses to Regional Economic Development in Ukraine, Belarus, and Moldova", the project's coordinator dr. F.Welter) detected those SB groups, which significantly contribute to the creation of job places. The results of the survey of entrepreneurs have shown that the greatest contribution to employment growth was made by a group of young enterprises operating less than three years [8]. A few years later, in 2006-2007 a survey of entrepreneurs, carried out in IEFS also showed that the highest rates of employment growth are planned by the newly created companies, with the age up to 2 years [2]. The potential of the individual business groups is advisable to take into account when developing policies. Depending on the purpose of government in different periods it is advisable to maintain, for example, groups such as industrial, or innovation, or family enterprises, or those involved in cross-border cooperation. It is possible to support not only certain groups of enterprises, but those of entrepreneurs (particularly young people, unemployed persons, women and other categories). By increasing the financial capacity, the state can expand the list of priority groups of SMEs through the adoption of new programs.

4) The measures provided for in the first programs did not have a deep and multifaceted scientific basis. Thus, the first indicators of SB development appeared in the program in 2002-2005. To some extent this is due to the limited statistics; during the development of the first program (1994-1997) it can be mentioned the lack of statistical indicators, taking into account the new criteria for classification for SB, established only in 1994. During the development of each program there was not carried out a detailed analysis of the previous program. Also in the 90s in the country there were conducted few studies on SMEs that would serve as a sufficient argument for the planned direction and support measures. The lack of reasoning led to the fact that almost all programs include some "running ahead", when the desired goals and direction of business environment's development were taken for real; respectively, during the development of the program it was clear that they can not be achieved. The lack of policy documents' argumentation and the notorious unenforceability of envisaged measures do not make closer, but even impede the country's European orientation.

5) In the 90s there has not been regulated a clear procedure for the development, adoption and implementation of programs and strategies, so during the preparation of the program there was no a proper coordination between the organizations, there were violated the terms of the programs' development, and their monitoring was carried out untimely. All procedures related with the use of the program method, were quite subjective initially and were determined, above all, by the personal qualities of performing persons. Only in 2007 the basic procedures for the development, adoption and implementation of programs as one of the policy documents were regulated.

6) Insufficient financial support prevents the effective implementation of programs of SMEs' support in Moldova. Although the draft documents of the first

lor, iar mijloacele efectiv alocate erau și mai mici. În rezultat, măsurile principale, de regulă, nu puteau fi realizate, iar programul, ca document unic, evident, se dovedea a fi irealizabil. Prin urmare, chiar și până în prezent, multe dintre măsurile prevăzute în primele programe, nu sunt realizate. Spre exemplu, crearea instituției responsabile pentru realizarea politicilor de susținere a mediului de afaceri, a fost planificată încă în Programul 1999-2000, iar organizația (ODIMM) a fost înființată doar în anul 2007. Până în prezent nu sunt realizate măsurile de implicare a IMM-urilor în lanțul de aprovizionare pentru nevoile statului, despre care s-a menționat încă în primul Program din 1994-1997.

7) O problemă gravă a primelor programe de susținere a IMM-urilor din Republica Moldova a fost monitorizarea inadecvată/insuficientă a realizării lor. O condiție necesară de monitorizare este existența indicatorilor, care ar permite de a evalua succesul realizării măsurilor specifice sau a direcției în ansamblu. Dacă nu este posibil de a calcula indicatorii cantitativi, pot fi aplicați cei calitativi. Principalele rezultate ale realizării programelor, în funcție de scopurile lor pot fi: crearea de noi locuri de muncă (numărul lor), creșterea vânzărilor (suma sau procentul de creștere), elaborarea și implementarea inovațiilor (numărul acestora, costurile de realizare și rezultatul valoric, inclusiv scontat); atragerea investițiilor (tipurile de investitori, termenele și suma totală a investițiilor). Este important ca în procesul monitorizării realizării programelor să se pună accent pe acele măsuri, care "au ajuns" la nivelul întreprinderilor. Spre exemplu, dacă programul prevede crearea incubatorului de afaceri, atunci evaluarea realizării acestei măsuri nu poate fi limitată doar la faptul, dacă efectiv a fost creată o astfel de instituție. Este important de a analiza: câte întreprinderi au beneficiat de ajutor din partea incubatorului, ce tipuri de servicii au fost acordate antreprenorilor, dacă s-au îmbunătățit după aceasta performanțele lor, etc., care este contribuția lor sau modul în care au contribuit sau vor contribui în viitorul apropiat la dezvoltarea regională.

8) Despre măsurile, prevăzute în programe, trebuie să fie informați cei cărora acestea le sunt destinate. Prin urmare, procesul de pregătire și de adoptare a programelor ar trebui să fie discutat pe larg în mass-media. Ar fi rațional ca textul programelor să fie promovat în mass-media, să fie publicat în formă de broșuri. Broșurile ar trebui să fie repartizate în toate instituțiile de stat, care sunt antrenate în reglementarea MB. În ultimii ani informația cu privire la programe este mult mai accesibilă, mai ales pentru locuitorii capitalei și utilizatorii resurselor Internet.

Elaborarea și realizarea programelor de stat, orientate asupra susținerii IMM-urilor, posedă nu doar efect economic, ci și psihologic, deoarece din punctul de vedere al antreprenorilor, reflectă în ansamblu atitudinea Guvernului, a altor organe de administrare publică față de micul business privat.

programs were agreed with the Ministry of Finance, in the budget law a much smaller amount was scheduled, and the funds actually allocated were even less. As a result, the main events, as a fact, could not be realized, and the program as a single document was obviously impossible to be accomplished. Therefore, even today, many of the measures planned in the first programs were not implemented. For example, the creation of the institution responsible for implementing policies to support business has been planned in the Program of 1999-2000, but the organization (ODIMM) was established only in 2007. There are still not implemented measures of SMEs' involvement in the supply chain for the state's needs, which were mentioned in the first program of 1994-1997.

7) The major problem of realization of the first programs for SMEs' support in Moldova was a lack of control of their implementation. A major condition of control is the availability of indicators that allow evaluating the success of the implementation of specific activities or directions as a whole. If you can not calculate quantitative indicators then there can be applied qualitative ones. The main results of the programs' implementation, depending on their goals may be: the creation of new workplaces (their number), the growth of sales (amount or percentage of increase), development and implementation of innovation (their number, cost of implementation and value result, including the expected one), attracting investments (types of investors, timing and total amount of investments). It is important during the programs' monitoring to focus on the assessment of those measures, which "reached" the enterprise level. For example, if the program provides the development of a business incubator, the assessment of the implementation of this action can not be limited to whether the institution is formally established. It is important to consider: how many enterprises got help, what types of services were provided to entrepreneurs, have the indicators improved after this, and others; how they contributed or will contribute in the near future regional development.

8) On the measures envisaged in the programs should be informed those to whom they are intended to. Therefore, the process of preparation and adoption of programs should be widely discussed in the media. Text of the programs is desirable to be promoted in the media, to be published in the form of brochures. Brochures should be in all public institutions related to the SB's regulation. In recent years, information on the programs is much more accessible, especially to the capital's residents and users of Internet resources.

Development and implementation of government programs aimed at SBs' supporting, has not only economic, but also a psychological effect, since, from the point of view of entrepreneurs, it reflects the general attitude of the Government and other public authorities to small private businesses.

Referințe bibliografice/References

1. ACULAI, E., RODIONOVA, N., POLIVEANNAIA, T. Businessului mic în Moldova. Starea, evoluția, problemele și necesitățile de susținere. Ministerul Economiei și Reformelor din RM, Institutul de Cercetări Științifice în domeniul Informării Tehnico-Economice. Chisinau, 1999. 61 p.

2. ACULAI, Elena, conducător. Elaborarea programului de creștere economică: rap. șt. Institutul de Economie, Finanțe și Statistică. Proiect de cercetare aplicată 06.411.077A. Chișinău: IEFS, 2007. 121 p.
3. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind Programul de stat de susținere a antreprenoriatului și micului business în Republica Moldova pentru anii 1994-1997: nr. 784 din 26.10.1994. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 1994, nr. 15, art. 127.
4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la Programul de stat de susținere a micului business pentru anii 1999-2000: nr. 750 din 05.08.1999. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 1999, nr. 87-89, art. 788.
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la Programul de stat de susținere a micului business pentru anii 2002-2005: nr. 850 din 27.06.2002. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2002, nr. 96-99, art. 954.
6. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la Strategia de susținere a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2006-2008: nr. 521 din 15.05.2006. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2006, nr. 83-86, art. 600.
7. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la Programul de stat de susținere a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2009-2011: nr. 123 din 10.02.2009. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2009, nr. 37-40, art. 170.
8. Анализ социально-трудовых отношений в малом бизнесе Молдовы: краткие результаты международного проекта. Занятость, малое предпринимательство и рынки труда в России и Молдовы. Центр исследований проблем рынка Министерства экономики и реформ Республики Молдова и Академии наук Молдовы. Кишинэу, 2001. 23 с.

Recomandat spre publicare: 11.07.2012